

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της. Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027»

[COM(2018) 321 final]

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2021-2027»

[COM(2018) 322 final/2 — 2018/0166 (APP)]

«Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

[COM(2018) 325 final — 2018/0135 (CNS)]

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τις μεθόδους και τη διαδικασία απόδοσης των ιδίων πόρων που βασίζονται στην κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών, στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών που δεν ανακυκλώνονται, και για τα μέτρα αντιμετώπισης των ταμειακών αναγκών»

[COM(2018) 326 final — 2018/0131 (NLE)]

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση εκτελεστικών μέτρων για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[COM(2018) 327 final — 2018/0132 (APP)]

και «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1553/89 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 1989 για το ομοιόμορφο οριστικό καθεστώς εισπραξης των ιδίων πόρων που προέρχονται από τον φόρο επί της προστιθέμενης αξίας»

[COM(2018) 328 final — 2018/0133 (NLE)]

(2018/C 440/18)

Εισηγητής: ο κ. **Javier DOZ ORRIT**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18.6.2018 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 25.7.2018 και 5.9.2018
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	7.9.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	19.9.2018
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	537
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	140/3/7

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την υψηλή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων όπου η πρόταση της Επιτροπής για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 συγκεντρώνει τις κύριες αυξήσεις των δαπανών. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις αμφιβολίες της για το γεγονός ότι οι αυξήσεις αυτές πραγματοποιούνται ως αντιστάθμισμα μεγάλων μειώσεων της πολιτικής συνοχής (- 10 %) και της κοινής γεωργικής πολιτικής — ΚΓΠ (- 15 %), λόγω της προσπάθειας μείωσης του προϋπολογισμού της ΕΕ, ο οποίος μειώνεται από 1,6 % του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) της ΕΕ των 27 στους τρέχοντες προϋπολογισμούς σε μόλις 1,11 % στο ΠΔΠ μετά το 2020.

1.2. Η ΕΕ αντιμετωπίζει μείζονες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της υπέρβασης των αρνητικών κοινωνικών και πολιτικών συνεπειών της κρίσης, καθώς και των εξωτερικών κινδύνων που απορρέουν από τη γεωπολιτική αστάθεια και τον οικονομικό εθνικισμό. Σκοπός της θα πρέπει να είναι η αξιοποίηση του σημαντικού οικονομικού και πολιτικού δυναμικού της για την

προώθηση προηγμένων και προσανατολισμένων προς την ανάπτυξη οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών, καθώς και πολιτικών απασχόλησης, που θα εξασφαλίζουν τη δίκαιη κατανομή των οφελών της ανάπτυξης, για την αντιμετώπιση της επείγουσας ανάγκης καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής και για τη χρηματοδότηση της μετάβασης προς μια βιώσιμη Ευρώπη (στο πλαίσιο του άρθρου 3 της ΣΕΕ) και την αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από την άνοδο της τεχνητής νοημοσύνης, την ψηφιοποίηση και τη Βιομηχανία 4.0. Όλα τα παραπάνω απαιτούν μεγαλύτερη δημοσιονομική προσπάθεια. Η ΕΟΚΕ, σύμφωνα και με τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽¹⁾, προτείνει το ύψος των δαπανών και των εσόδων να φθάσει το 1,3 % του ΑΕΕ. Το προτεινόμενο επίπεδο αναλήψεων υποχρεώσεων ύψους 1,11 % του ΑΕΕ της ΕΕ είναι υπερβολικά περιορισμένο για την αξιόπιστη υλοποίηση της πολιτικής ατζέντας της ΕΕ.

1.3. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με το έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οι Ευρωπαίοι χρειάζονται περισσότερη (και καλύτερη) Ευρώπη, προκειμένου να ξεπεραστεί η πολιτική κρίση στην ΕΕ. Οι εξουσίες και οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται σήμερα στην ΕΕ εναρμονίζονται όλο και λιγότερο με τις ανησυχίες και τις προσδοκίες των Ευρωπαίων.

1.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις βελτιώσεις που εισάγει η πρόταση της Επιτροπής στη δομή, την ευελιξία και την ικανότητα προώθησης συνεργειών, καθώς και την αύξηση του ποσοστού των εσόδων από τους ίδιους πόρους της ΕΕ. Ωστόσο, οι ίδιοι πόροι δεν επαρκούν. Τα έσοδα, στην πρόταση της Επιτροπής για το ΠΔΠ μετά το 2020, περιλαμβάνουν μέρος μόνον των προτάσεων της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ), που υποστηρίζουν ένα ευρύτερο φάσμα περαιτέρω πηγών ιδίων πόρων.

1.5. Παρότι κατανοεί τους λόγους της πρότασης της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη διαφωνία της για τη μείωση, σε σταθερές τιμές και σε σχέση με τους τρέχοντες προϋπολογισμούς, κατά 12 % του ποσού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά 46 % του Ταμείου Συνοχής, στην πρόταση για το ΠΔΠ 2021-2027.

1.6. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με τη μείωση κατά 6 % σε πραγματικές τιμές της προτεινόμενης δέσμευσης για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+), ιδίως λόγω της πρόσφατης διοργανικής διακήρυξης του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και του στόχου για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας τον Νοέμβριο του 2017. Σύμφωνα με την πρόσφατη γνωμοδότησή της σχετικά με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ⁽³⁾, η ΕΟΚΕ ανέμενε ότι οι αρχές του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και η ανάγκη εφαρμογής του, ιδίως όσον αφορά την απασχόληση, θα πρέπει να συγκροτούν μία από τις κατευθυντήριες γραμμές στην προτεινόμενη κατανομή των προγραμματιζόμενων δεσμεύσεων στο επόμενο ΠΔΠ. Πρέπει να δημιουργηθεί ειδικό πρόγραμμα που θα βοηθά τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τη διακήρυξη του Γκέτεμποργκ για τον Ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων προκειμένου να υποστηριχθούν οι προσπάθειες που καταβάλλουν για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων, ούτως ώστε να τονωθεί η δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η χρηματοδότηση των πολιτικών συνοχής (το άθροισμα του ΕΤΠΑ, του Ταμείου Συνοχής —ΤΣ— και του ΕΚΤ) θα πρέπει να διατηρηθεί στο ΠΔΠ 2021-2027 τουλάχιστον με τους ίδιους πόρους, σε σταθερές τιμές, όπως στο σημερινό δημοσιονομικό πλαίσιο.

1.8. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή αναφέρει βασικές στρατηγικές επενδύσεις που αποτελούν το κλειδί της μελλοντικής ευημερίας της Ευρώπης και της ηγετικής της θέσης όσον αφορά τους παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Εντούτοις, η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι οι ΣΒΑ, και ειδικότερα το θεματολόγιο του 2030, θα έπρεπε να προβάλλονται περισσότερο εφόσον το θεματολόγιο του 2030 αποτελεί σίγουρα γενική στρατηγική για την ΕΕ για τα επόμενα χρόνια.

1.9. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις σημαντικές αυξήσεις ως προς τις αναλήψεις υποχρεώσεων για το περιβάλλον και την αλλαγή του κλίματος (+ 46 %). Ωστόσο, η ΕΟΚΕ, έχοντας εγκρίνει το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη έως το 2030 και υποστηρίζοντας τους στόχους της ΕΕ ως προς τη συμβολή στη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το 2050, σημειώνει επίσης την έλλειψη φιλοδοξίας όσον αφορά το μερίδιο του προϋπολογισμού που αφιερώνεται στη μετάβαση προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

1.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, μολονότι η σύσταση μηχανισμού σταθεροποίησης των επενδύσεων για τα μέλη της ζώνης του ευρώ που πλήττονται από συγκεκριμένους για την εκάστοτε χώρα κραδασμούς εντός του προϋπολογισμού της ΕΕ συνιστά βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, οι προβλεπόμενες δεσμεύσεις, τόσο όσον αφορά τις εγγυήσεις δανείων όσο και τις επιδοτήσεις για την καταβολή τόκων για τα παραπάνω δάνεια, είναι εξαιρετικά χαμηλές ώστε να κάνουν τη διαφορά κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Αυτό το μοναδικό και περιορισμένο πρόγραμμα του πιθανού προϋπολογισμού για τη ζώνη του ευρώ δεν αποτελεί μέρος οιασδήποτε στρατηγικής μεταρρύθμισης της ΟΝΕ που αναφέρει το ΠΔΠ μετά το 2020.

⁽¹⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2018 σχετικά με το επόμενο ΠΔΠ: «Προετοιμασία της θέσης του Κοινοβουλίου για το ΠΔΠ μετά το 2020» [2017/2052(INI)], συνεισηγητές: Jan Olbrycht και Isabelle Thomas, σημείο 14.

⁽²⁾ ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 131.

⁽³⁾ ΕΕ C 262 της 25.7.2018, σ. 1.

1.11. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τις αμφιβολίες της σχετικά με τις προτεινόμενες περικοπές (- 15 % σε πραγματικές τιμές συγκρίνοντας την ΕΕ των 27 συμπεριλαμβανομένου του ΕΤΑ μεταξύ 2014-2020 και 2021-2027) στις προγραμματιζόμενες δεσμεύσεις για την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ). Οι περικοπές αυτές θα καταστήσουν αδύνατη την εφαρμογή ενός μοντέλου βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης που αποτελεί συνολικό στόχο της νέας μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, καθώς και άλλων στόχων που περιλαμβάνονται στην πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής για το μέλλον των τροφίμων και της γεωργίας.

1.12. Η ΕΟΚΕ συγχάριε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόταση μιας δέσμης νέων ιδίων πόρων. Ωστόσο, πιστεύει επίσης ότι οι τρέχουσες προτάσεις δεν είναι πιθανό να οδηγήσουν σε επαρκώς υψηλούς αυτόνομους, διαφανείς και δίκαιους ίδιους πόρους. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ταχείας εφαρμογής μιας συνεκτικής μεταρρύθμισης του συστήματος ώστε να αυξηθεί το μερίδιο των εσόδων από τους ίδιους πόρους και να διασφαλιστεί ότι οι μέθοδοι αύξησης των εσόδων συμπληρώνουν και ενισχύουν τους στόχους πολιτικής της ΕΕ. Αυτή η μεταρρύθμιση πρέπει να τεκμηριώνεται από τις συστάσεις της Ομάδας υψηλού επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στην πολυπλοκότητα που ενέχει η θέση σε λειτουργία όλων αυτών των ιδίων πόρων την περίοδο 2021-2027.

1.13. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την προτεινόμενη κατάργηση των επιστροφών (ή επιταγών) στις χώρες που είχαν συνεισφέρει σημαντικά στη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της ΕΕ.

1.14. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση βάσει της οποίας η εισπραξη κονδυλίων της ΕΕ από τα κράτη μέλη θα εξαρτάται από τον σεβασμό της αρχής του κράτους δικαίου, η οποία συνιστά θεμελιώδη πυλώνα των αξιών της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), θεωρεί δε ότι η προϋπόθεση αυτή θα μπορούσε να επεκταθεί και στις άλλες αρχές του κράτους δικαίου που περιέχονται στις συνθήκες της ΕΕ. Ζητεί συνεπώς από την Επιτροπή και το ΕΚ να μελετήσουν τη δυνατότητα αυτή.

1.15. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την υποστήριξη των επενδύσεων που παρέχεται μέσω της εγγύησης InvestEU και της προβλεπόμενης συμμετοχής άλλων εταίρων, όπως εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα ή διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (π.χ. η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης/ΕΤΑΑ), εκφράζει όμως τη λύπη της για το γεγονός ότι το επίπεδο των πόρων είναι επαρκές μόνο για τη διασφάλιση της συνέχισης των προηγούμενων επιπέδων δανεισμού της ΕΤΕπ⁽⁴⁾ και δεν λαμβάνει υπόψη το μεγάλο επενδυτικό έλλειμμα της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης την εφαρμογή αλλαγών στη λειτουργία της InvestEU ώστε να διασφαλίζεται ότι διοχετεύονται σχετικά περισσότερα κονδύλια προς τις χώρες με χαμηλότερο εισόδημα. Τα προγράμματα της ΕΕ θα πρέπει να περιλαμβάνουν ως σαφή στόχο την προαγωγή της σύγκλισης και όχι της απόκλισης.

1.16. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η άκαμπτη ερμηνεία των όρων του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και άλλων μακροοικονομικών συνθηκών, καθώς και των απαιτήσεων συγχρηματοδότησης για τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή, καθιστά δυσχερή την πρόσβαση σε αυτήν τη χρηματοδότηση, όταν είναι απαραίτητο, στα κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν τις περισσότερες ανάγκες.

1.17. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προτεινόμενες μεγάλες αυξήσεις των προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας και τονίζει την αναγκαιότητα μιας σαφώς καθορισμένης στρατηγικής για τη σύνδεση της καινοτομίας με την ευρωπαϊκή βιώσιμη βιομηχανική πολιτική που βασίζεται σε θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας τη συνεργασία μεταξύ της ακαδημαϊκής έρευνας, του βιομηχανικού τομέα, των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

1.18. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτεινόμενες τροποποιήσεις όσον αφορά τις σημαντικές αυξήσεις σε πραγματικούς όρους για τα προγράμματα που δρομολογούνται στο πλαίσιο των μέσων «Μετανάστευση και διαχείριση των συνόρων» και «Οι γειτονικές χώρες και ο υπόλοιπος κόσμος». Είναι επιτακτική η ανάγκη να θεσπιστεί μια κοινή πολιτική ασύλου με βάση τη συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο και την αλληλεγγύη προς τους πρόσφυγες και μεταξύ των κρατών, ενώ, συγχρόνως, θεωρείται απολύτως απαραίτητο να καθοριστεί μια μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι θα πρέπει να δοθεί αυξημένη προσοχή στα ζητήματα αυτά, στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΠΔΠ.

1.19. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της εκτέλεσης των προϋπολογισμών της ΕΕ, χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν περισσότερο την ευελιξία του νέου ΠΔΠ. Η ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα είναι απαραίτητη για την αποτελεσματικότερη και δημοκρατικότερη εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του Εξαμήνου και τη σύνδεση του εθνικού και ευρωπαϊκού τομέα.

1.20. Η ΕΟΚΕ προτρέπει τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να εντείνουν τις εργασίες σε σχέση με το ΠΔΠ μετά το 2020, ούτως ώστε να μπορέσει να εγκριθεί, σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα, πριν από τις προσεχείς ευρωπαϊκές εκλογές.

⁽⁴⁾ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

2. Πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027

2.1. Η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ αφορά τη δέσμη μέτρων που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 2 Μαΐου 2018. Η δέσμη αποτελείται από ανακοίνωση σχετικά με το ΠΔΠ⁽⁵⁾, τέσσερις προτάσεις για τέσσερις κανονισμούς του Συμβουλίου⁽⁶⁾ και πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για το σύστημα των ιδίων πόρων⁽⁷⁾.

2.2. Το προτεινόμενο ανώτατο όριο των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων καθορίζεται στα 1 135 δισεκατ. EUR για το 2021-2027 [σε τιμές 2018 και συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΑ)] ή σε 1,11 % του ΑΕΕ, από 1 082 δισεκατ. EUR (εκτός της συνεισφοράς του Ηνωμένου Βασιλείου) ή 1,16 % του ΑΕΕ (εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου) για την περίοδο 2014-2020. Το προτεινόμενο ανώτατο όριο των πιστώσεων πληρωμών για την ίδια περίοδο καθορίζεται στα 1 105 δισεκατ. EUR (σε τιμές 2018 και συμπεριλαμβανομένου του ΕΤΑ) ή σε 1,08 % του ΑΕΕ, παρουσιάζοντας αύξηση από τα 1 045 δισεκατ. EUR ή 0,98 % του ΑΕΕ.

2.3. Βάσει των προτεινόμενων αλλαγών, θα υπάρξουν σημαντικές αυξήσεις σε πραγματικές τιμές σε σύγκριση με το ΠΔΠ 2014-2020 (ΕΕ των 27 συν ΕΤΑ) για τα προγράμματα που υπάγονται στις κατηγορίες ενιαία αγορά, Καινοτομία και Ψηφιακή Τεχνολογία (+ 43 % στα 166,3 δισεκατ. EUR και 14,7 % του συνολικού προϋπολογισμού, εκ των οποίων 13,1 δισεκατ. EUR αφιερωμένα στο πρόγραμμα InvestEU), Μετανάστευση και Διαχείριση των Συνόρων (+ 210 % στα 30,8 δισεκατ. EUR και 2,72 % του συνολικού προϋπολογισμού) και Γειτονία και Κόσμος (+ 14 % στα 108,9 δισεκατ. EUR και 9,6 % του συνολικού προϋπολογισμού). Ωστόσο, οι πραγματικές περικοπές θα είναι σημαντικές στα κονδύλια Συνοχής και Αξίες (- 12 % στα 242,2 δισεκατ. EUR για τη δέσμη πολιτικής σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη και τη συνοχή και - 10 % στα 330,6 δισεκατ. EUR για την πολιτική συνοχής) και Φυσικοί Πόροι και Περιβάλλον (- 16 % στα 336,6 δισεκατ. EUR και 29,7 % του συνολικού προϋπολογισμού), κυρίως για την πολιτική συνοχής (- 10 %) και την ΚΠΠ (- 15 %).

2.4. Όσον αφορά τα έσοδα, η δέσμη περιλαμβάνει προτάσεις για πρόσθετα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σύστημα ιδίων πόρων της Ένωσης, ενώ στην πρόταση απόφασης του Συμβουλίου προτείνεται να αυξηθεί το ανώτατο όριο των ετήσιων προσκλήσεων προς καταβολή ιδίων πόρων στο 1,29 % του ΑΕΕ για πληρωμές και στο 1,35 % του ΑΕΕ σε αναλήψεις υποχρεώσεων προκειμένου να καλυφθούν οι υψηλότερες ανάγκες χρηματοδότησης από την ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης και τη χρηματοδότηση νέων προτεραιοτήτων, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα επαρκές περιθώριο ασφαλείας για την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων.

2.5. Εκτός από την προτεινόμενη αύξηση, η Επιτροπή υποστήριξε και αλλαγές στη διάρθρωση της χρηματοδότησης της ΕΕ. Το μερίδιο των παραδοσιακών ιδίων πόρων πρόκειται να μειωθεί ελαφρά από 15,8 % σε 15 % και οι εθνικές συνεισφορές από 83 % σε 72 %, χάρη στη σχεδιαζόμενη μείωση των εισφορών βάσει του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος από 71 % σε 58 %. Μεταρρύθμιση στην κατάρτιση των ιδίων πόρων με βάση τον φόρο προστιθέμενης αξίας θα οδηγήσει σε αύξηση του μεριδίου του από 11,9 % σε 14 %. Πρόκειται να εισαχθούν νέοι ίδιοι πόροι, μεταξύ άλλων εισφορές από το σύστημα εμπορίας εκπομπών, από την προτεινόμενη νέα κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών —εφόσον μπορεί να εφαρμοστεί σταδιακά— και μια εθνική συνεισφορά που θα συνδέεται με τα μη ανακυκλωμένα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Αυτοί οι νέοι πόροι θα μπορούσαν να συμβάλουν κατά 12 % στον συνολικό προϋπολογισμό της ΕΕ.

2.6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει, για την είσπραξη κεφαλαίων από τις πολιτικές συνοχής, τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με ορισμένες μακροοικονομικές συνθήκες, να προβούν σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και να πληρούν τις απαιτήσεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ολοκλήρωση του συμφώνου κατά τα προηγούμενα έτη αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη ενίσχυσης από τη νέα λειτουργία σταθερότητας επενδύσεων. Επίσης, προκειμένου να μετριαστούν οι σημαντικές περικοπές που προωθούνται στους πόρους για τις πολιτικές συνοχής και την ΚΠΠ, η Επιτροπή προτείνει να αυξηθεί το ποσοστό συγχρηματοδότησης των έργων από τα κράτη μέλη.

2.7. Η πρόταση κανονισμού για την προστασία του προϋπολογισμού στην περίπτωση εκτεταμένων ελλείψεων όσον αφορά το κράτος δικαίου αποσκοπεί στην επιβολή κυρώσεων για πράξεις σε ένα κράτος μέλος που επηρεάζουν ή απειλούν να επηρεάσουν τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης ή της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, ιδίως εάν προκύπτουν από επιθέσεις κατά της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος. Οι κυρώσεις ενδέχεται να οδηγήσουν στη μείωση και την αναστολή των πληρωμών και των οικονομικών δεσμεύσεων της ΕΕ με το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι κυρώσεις εγκρίνονται κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, την οποία το Συμβούλιο μπορεί να απορρίψει με ειδική πλειοψηφία.

⁽⁵⁾ COM(2018) 321 final.

⁽⁶⁾ COM(2018) 322 final/2, COM(2018) 326 final, COM(2018) 327 final, COM(2018) 328 final.

⁽⁷⁾ COM(2018) 325 final.

3. Γενικές παρατηρήσεις

Πολιτικό πλαίσιο και γενικοί στόχοι

3.1. Δεδομένων των προκλήσεων και των κινδύνων, εσωτερικών και εξωτερικών, που η ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπίσει κατά την επόμενη δεκαετία, η ΕΕ χρειάζεται σαφή πολιτική στρατηγική και ισχυρό προϋπολογισμό. Σύμφωνα και με την προηγούμενη γνωμοδότησή της με θέμα το Έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ⁽⁸⁾ και με το ψήφισμα του ΕΚ⁽⁹⁾, η ΕΟΚΕ προτείνει οι αναλήψεις υποχρεώσεων για το 2021-2027 να φθάσουν το 1,3 % του ΑΕΕ.

3.1.1. Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και η διαχείρισή της από τους ευρωπαίους υπευθύνους χάραξης πολιτικής έχουν αφήσει το στίγμα τους σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά την απώλεια ανταγωνιστικότητας, την οικονομική επιβράδυνση, τη φτώχεια, την ανισότητα, τη διάλυση της κοινωνικής συνοχής και, επίσης, τις αποκλίσεις μεταξύ των χωρών.

3.1.2. Η δυσπιστία των πολιτών έναντι των εθνικών και των ευρωπαϊκών δημοκρατικών θεσμών οδηγεί στην ανάπτυξη πολιτικών κινημάτων που αμφισβητούν τις δημοκρατικές αξίες και αρχές, αλλά και την ίδια την ΕΕ. Ορισμένα από αυτά τα πολιτικά κινήματα αποτελούν πλέον μέρος κυβερνήσεων ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ (ή πιθανόν να αποτελέσουν στο προσεχές μέλλον) και προκάλεσαν το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για το Brexit.

3.1.3. Η γειτονία της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλήττεται σοβαρά, μεταξύ άλλων, από την αυξανόμενη παρουσία αντιδημοκρατικών ή/και αυταρχικών κυβερνήσεων, από τον πόλεμο στη Συρία και τις περιφερειακές και παγκόσμιες επιπτώσεις του, από τη σοβαρή πολιτική αστάθεια και τις ένοπλες συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και το Σαχέλ, αλλά και από την αφρικανική δημογραφική πίεση και τις μεταναστευτικές κινήσεις προς την Ευρώπη που παράγει.

3.1.4. Μία από τις συνέπειες των παραγόντων αυτών είναι οι ροές προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη, μέσω της Μεσογείου. Είναι επιτακτική ανάγκη να θεσπιστεί κοινή πολιτική ασύλου με βάση τη συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο και την αλληλεγγύη προς τους πρόσφυγες και μεταξύ των κρατών. Είναι επίσης επείγουσα ανάγκη να θεσπιστεί μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ. Αυτά τα ζητήματα, αλλά και η ενίσχυση της συνεργασίας για την ανάπτυξη, ιδίως με τις χώρες της Αφρικής, θα απαιτήσουν προνομιακή προσοχή από το ΠΔΠ 2021-2027. Αυτό αντικατοπτρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην πρόταση της Επιτροπής, αν και με την πλειονότητα των πτυχών να σχετίζονται με την ασφάλεια.

3.1.5. Οι αποφάσεις και η μονομερής ρήξη πολύ σημαντικών συμφωνιών από την τρέχουσα κυβέρνηση των ΗΠΑ συμβάλλουν έντονα στην παγκόσμια γεωπολιτική αστάθεια και έρχονται σε σύγκρουση με πολλές ευρωπαϊκές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής πολιτικής, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, της πολιτικής γειτονίας και της προαγωγής της ειρήνης και της απαγόρευσης των πυρηνικών όπλων, της πολυμερούς προσέγγισης στις εξωτερικές σχέσεις και της υποστήριξης του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών.

3.1.6. Η Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπίσει τους κινδύνους αυτούς αξιοποιώντας στο έπακρο τις ικανότητές της και αναπτύσσοντας τις δυνατότητές της σε τομείς όπως η έρευνα, η καινοτομία και η τεχνολογική ανάπτυξη, το ανθρώπινο κεφάλαιο της, η ανταγωνιστικότητα των εταιρειών και της οικονομίας της και οι εξαγωγικές της ικανότητες. Θα πρέπει επίσης να μεγιστοποιήσει και να συγκεκριμοποιήσει, εντός της ΕΕ και προς τον κόσμο, τις δημοκρατικές της αξίες και τον πλήρη σεβασμό του κράτους δικαίου, τις αξίες που χαρακτηρίζουν τις δικαίες, ισότιμες και αλληλέγγυες κοινωνίες, καθώς και την προάσπιση της ειρήνης και της πολυμερούς προσέγγισης στις διεθνείς σχέσεις. Για όλα αυτά απαιτούνται, και πάλι, ισχυροί προϋπολογισμοί της ΕΕ.

3.1.7. Η Επιτροπή και το ΕΚ υπέβαλαν προτάσεις μεταρρύθμισης της ΕΕ και της ΟΝΕ οι οποίες, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, προάγουν μεγαλύτερη ολοκλήρωση. Το τέλος αυτής της διαδικασίας είναι αβέβαιο. Η ενιαία αγορά δεν είναι ακόμη ολοκληρωμένη και αυτό, σε συνδυασμό με την επιβράδυνση των καινοτομιών και τις αυξανόμενες αναντιστοιχίες των δεξιοτήτων, θέτει σε κίνδυνο την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε στο Γκέτεμποργκ δήλωση για τον Ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η επίτευξη όλων αυτών των στόχων απαιτεί σημαντική οικονομική δέσμευση από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της και πολιτική δέσμευση όσον αφορά την αποτελεσματική και αποδοτική επένδυση των διαθέσιμων πόρων. Η επιτυχία εξαρτάται από την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

3.1.8. Ο κύριος οικονομικός κίνδυνος για το μέλλον της Ευρώπης είναι το επενδυτικό έλλειμμα και η υστέρηση έναντι των παγκόσμιων ηγετών όσον αφορά τις καινοτομίες και την εισαγωγή τους στην αγορά. Η αναλογία των επενδύσεων σε σχέση με το ΑΕγχΠ είναι πολύ χαμηλότερη από το προ κρίσης επίπεδο.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 131.

⁽⁹⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2018 σχετικά με το επόμενο ΠΔΠ: «Προετοιμασία της θέσης του Κοινοβουλίου για το ΠΔΠ μετά το 2020» [2017/2052(INI)], συνεισηγητές: Jan Olbrycht και Isabelle Thomas, σημείο 14.

3.1.9. Κύριοι στόχοι για την επίτευξη ενός ευρωπαϊκού προτύπου βιώσιμης ανάπτυξης θα πρέπει να είναι η προώθηση των επενδύσεων για τη δημιουργία βιώσιμων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, η βελτίωση της παραγωγικότητας και ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας και των επιχειρήσεων, η ενίσχυση της βιομηχανίας και των καινοτομιών, η προώθηση της σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών, η αντιμετώπιση της οικολογικής και ψηφιακής μετάβασης, η ανάπτυξη του κοινωνικού πυλώνα, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η εξάλειψη της φτώχειας, αλλά και η επίτευξη των στόχων και των δεσμεύσεων των συμφωνιών του Παρισιού και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Προς τούτο απαιτείται ισχυρός προϋπολογισμός για την περίοδο 2021-2027, με προσαρμοσμένα προγράμματα που συμβάλλουν στο μέγιστο της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας.

3.1.10. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές και άλλες πτυχές, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ χρειάζεται φιλόδοξους προϋπολογισμούς που θα αποτελούν πολιτικά εργαλεία τα οποία αναπτύσσουν σαφή στρατηγική για την ενίσχυση της Ένωσης, με μεγαλύτερη ολοκλήρωση, περισσότερη δημοκρατία, ισχυρότερη στήριξη των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, τόσο στην ΕΕ όσο και εκτός αυτής, μεγαλύτερη υποστήριξη για τις επιχειρήσεις όσον αφορά την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και ψηφιακών προκλήσεων, ισχυρότερη κοινωνική διάσταση και μεγαλύτερη στήριξη της αγροτικής ζωής. Μόνο με τον τρόπο αυτό μπορεί η ΕΕ να συγκρατήσει και να ξεπεράσει τις εσωτερικές φυγόκεντρες δυνάμεις και να αντιμετωπίσει τους εξωτερικούς γεωπολιτικούς κινδύνους.

Η πτυχή δαπανών του νέου ΠΔΠ

3.2. Ωστόσο, η πρόταση της Επιτροπής φαίνεται υπερβολικά προσανατολισμένη προς τη διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης, γεγονός το οποίο ενσαρκώνει μια αναντιστοιχία μεταξύ της φύσης και της κλίμακας των νέων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ΕΕ, των φιλοδοξιών της και των διαθέσιμων πόρων για την επίτευξή τους.

3.3. Το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) ορίζει ότι η ΕΕ οφείλει να προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη, με σεβασμό προς το περιβάλλον. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης ως προς το κλίμα αποτελεί πλέον κορυφαία προτεραιότητα, μεταξύ άλλων και για την ΕΟΚΕ, και συνιστά ένα παγκόσμιο πλαίσιο δράσης όχι μόνο για τις δημόσιες αρχές, αλλά και για τους οικονομικούς παράγοντες, τους εργαζομένους και τους πολίτες. Κατά συνέπεια, πρέπει να οργανωθεί και, κυρίως, να χρηματοδοτηθεί μια ευρεία οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική μετάβαση⁽¹⁰⁾.

3.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις αλλαγές στη διάρθρωση του προϋπολογισμού με την αναδιοργάνωση τομέων και την ενοποίηση προγραμμάτων, καθώς και για την ενίσχυση μηχανισμών ευελιξίας που θα επιτρέψουν ένα πιο ευέλικτο ΠΔΠ, διατηρώντας παράλληλα τη σταθερότητα που προσφέρει.

3.5. Παρότι κατανοεί τους λόγους της πρότασης της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη διαφωνία της για τη μείωση, σε σταθερές τιμές και σε σχέση με τους τρέχοντες προϋπολογισμούς, κατά 12 % του ποσού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά 46 % του Ταμείου Συνοχής, στην πρόταση για το ΠΔΠ 2021-2027.

3.5.1. Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η κρίση οδήγησε στην επανεμφάνιση αποκλίσεων στο κατά κεφαλήν εισόδημα, ιδίως μεταξύ Βορρά και Νότου⁽¹¹⁾. Μολονότι από το 2010 μειώνεται το μερίδιο του πληθυσμού της ΕΕ των 27 που ζει σε «λιγότερο ανεπτυγμένες» περιφέρειες (με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ χαμηλότερο από το 75 % του μέσου όρου της ΕΕ), αυξάνεται το ποσοστό του πληθυσμού της ΕΕ των 27 που ζει σε περιφέρειες «μετάβασης» (με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μεταξύ 75 % και 90 % του μέσου όρου της ΕΕ). Ωστόσο, αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι το μερίδιο του πληθυσμού της ΕΕ των 27 που ζει σε «ανεπτυγμένες» περιφέρειες μειώνεται εξαιτίας των επιπτώσεων της κρίσης⁽¹²⁾. Συνεπώς, η σύγκλιση που λαμβάνει χώρα δεν αφορά πάντοτε την ανοδική σύγκλιση των εισοδημάτων. Απαιτούνται περαιτέρω δημόσιες επενδύσεις στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης, ιδίως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει δε να πραγματοποιηθούν με την εφαρμογή του χρυσού κανόνα που συνιστούσε η ΕΟΚΕ σε πολλές από τις τελευταίες γνωμοδοτήσεις της: ότι οι επενδυτικές δαπάνες, και ιδίως όσες προωθούν τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη, δεν θα υπολογίζονται όσον αφορά την εκπλήρωση των στόχων ελλείμματος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, γεγονός το οποίο θα συνεχίζει να διασφαλίζει με τον τρόπο αυτό τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

3.5.2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των περιφερειών, με ορισμένες από αυτές να αποκλίνουν τα τελευταία χρόνια, ακόμη και σε σχετικά πλουσιότερες χώρες. Η πολιτική συνοχής θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την κατάσταση αυτή με την εισαγωγή νέων εναλλακτικών κοινωνικών δεικτών, όπως το ποσοστό απασχόλησης και δραστηριότητας των ομάδων στόχων, καθώς και μετρήσεων φτώχειας και κοινωνικής ένταξης, πέραν του σχετικού κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ.

⁽¹⁰⁾ Βλέπε επίσης τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, NAT/735 με θέμα το Ευρωπαϊκό σύμφωνο χρηματοδότησης για το κλίμα και εισηγητή τον Rudy de Leeuw και ECO/456 με θέμα το Σχέδιο δράσης για βιώσιμο χρηματοπιστωτικό τομέα και εισηγητή τον Carlos Trias Pinto. Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη.

⁽¹¹⁾ ETUI/ETUC (2018), Benchmarking Working Europe, Brussels: ETUI.

⁽¹²⁾ Darvas, Z. και Moes, N. (2018), How large is the proposed decline in EU agricultural and cohesion spending? (Πόσο μεγάλη είναι η προτεινόμενη μείωση στις δαπάνες της ΕΕ για τη γεωργία και τη συνοχή;) Ανάρτηση στο Bruegel Blog, 4 Μαΐου 2018.

3.6. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με τις προτεινόμενες πραγματικές περικοπές των αναλήψεων υποχρεώσεων για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (− 6 % σε πραγματικές τιμές για την περίοδο 2021-2027 σε σύγκριση με το 2014-2020). Η πραγματική περικοπή θα είναι μεγαλύτερη δεδομένου ότι η «Εγγύηση για τη νεολαία» θα συμπεριληφθεί στο ΕΚΤ+. Το εν λόγω ταμείο θα πρέπει να παραμείνει τουλάχιστον σταθερό σε πραγματικούς όρους σε σχέση με τις τιμές του 2020, δεδομένου ότι παρέχει τα βασικά χρηματοδοτικά μέσα μέσω των οποίων η ΕΕ μπορεί να υποστηρίξει την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στοιχείου κομβικής σημασίας για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ΕΕ και την προώθηση της ανοδικής σύγκλισης των κοινωνικών προτύπων. Τα ελάχιστα εθνικά ποσοστά συγχρηματοδότησης δεν θα πρέπει να αυξηθούν, διότι στην περίπτωση αυτή ορισμένα κράτη μέλη θα παρακωλύονταν ως προς την επένδυση σε ορισμένες περιφέρειες και, συνεπώς, θα σπαταλούσαν ευκαιρίες ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας. Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων μπορεί επίσης να προωθήσει την ενίσχυση της αντοχής στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ και, κατά συνέπεια, τη λειτουργία της ΟΝΕ. Οι κοινές δράσεις των κοινωνικών εταιρών σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο αποτελούν απαραίτητο εργαλείο για τον σκοπό αυτό. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, σε αντίθεση με την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, οι εν λόγω δράσεις δεν αναφέρονται ρητά στο σχέδιο κανονισμού και καλεί την Επιτροπή να εισαγάγει εκ νέου τη διάταξη.

3.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η χρηματοδότηση των πολιτικών συνοχής (το άθροισμα του ΕΤΠΑ, του Ταμείου Συνοχής —ΤΑ— και του ΕΚΤ) θα πρέπει να διατηρηθεί στο ΠΔΠ 2021-2027 τουλάχιστον με τους ίδιους πόρους, σε σταθερές τιμές, όπως στο σημερινό δημοσιονομικό πλαίσιο.

3.8. Η ΕΟΚΕ, σύμφωνα και με τη γνωμοδότησή της με θέμα «Το μέλλον των τροφίμων και της γεωργίας»⁽¹³⁾, κρίνει απαραίτητο να προβούμε σε μια νέα μεταρρύθμιση της ΚΓΠ η οποία, διατηρώντας τους δύο πυλώνες της, θα τους αναπροσανατολίζει διοχετεύοντας άμεσες ενισχύσεις σε μεγαλύτερο βαθμό σε αγρότες αροτραίων καλλιεργειών και κτηνοτρόφους, μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενώ τα κονδύλια για την ανάπτυξη της υπαίθρου θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την προώθηση ενός βιώσιμου μοντέλου που θα λαμβάνει υπόψη τις δεσμεύσεις των συμφωνιών του Παρισιού και τους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής υποδομής στις αγροτικές κοινότητες μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης υπήρξε μια πολύ σημαντική πτυχή των ενεργών πολιτικών της ΕΕ κατά της ερήμωσης της υπαίθρου και εξυπηρετούσε τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών, τους γεωργούς καθώς και τις μικρές επιχειρήσεις και κοινότητες. Οι σημαντικές περικοπές που προτείνει η Επιτροπή για την ΚΓΠ (− 15 %) καθιστούν δύσκολη την πρόοδο προς αυτήν την κατεύθυνση ή την επίτευξη των στόχων που διατυπώνονται στην ανακίνωση της Επιτροπής για το μέλλον των τροφίμων και της γεωργίας.

3.9. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση δημιουργίας μηχανισμού σταθεροποίησης της ζώνης του ευρώ εντός του προϋπολογισμού της ΕΕ. Ο μηχανισμός αυτός θα αποσκοπεί στην προστασία των επενδυτικών δαπανών στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ σε περίπτωση συγκεκριμένων για την εκάστοτε χώρα κραδασμών που ασκούν πίεση στους δημοσious προϋπολογισμούς τους. Πρόκειται για αναγκαία μεταρρύθμιση προκειμένου να καταστεί η ΟΝΕ πιο ανθεκτική και να αποφευχθεί η εμφάνιση δυναμικού αποκλίσεων μεταξύ των κρατών μελών.

3.9.1. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο εν λόγω μηχανισμός, όπως προτείνεται, δεν θα προσφέρει επαρκή σταθεροποίηση σε περίπτωση κρίσης αλλά θα επιτρέψει απλώς και μόνο περιορισμένα αντισταθμιστικά δάνεια προς τα πληγέντα κράτη μέλη. Το ποσό των 30 δισεκατ. EUR είναι ανεπαρκές για να είναι δυνατή η ταυτόχρονη χορήγηση δανείων σε περισσότερες από μία χώρες⁽¹⁴⁾. Ομοίως, η επιδότηση της καταβολής τόκων κατά ποσό ύψους έως 600 εκατ. EUR ετησίως για αυτά τα χαμηλά δάνεια θα προσφέρει αμελητέα βοήθεια στα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, ανεπαρκή σταθεροποίηση στη ζώνη του ευρώ. Η αύξηση του περιθωρίου στο πλαίσιο των αναλήψεων υποχρέωσης πληρωμής, η οποία θα απαιτούσε υψηλότερο ανώτατο όριο συνεισφορών, θα ήταν ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση μιας ισχυρότερης ικανότητας σταθεροποίησης.

3.9.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με το επόμενο ΠΔΠ δεν περιέχουν διατάξεις για τη μεταρρύθμιση της ΟΝΕ και τη διακυβέρνησή της, καθώς και τις δημοσιονομικές επιπτώσεις αυτού, ιδίως όσον αφορά τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου, ή τις υπηρεσίες και τις παροχές που απευθύνονται σε πολίτες, συμπληρωματικά με τις παροχές των κρατών, σε περιόδους κρίσης, όπως η ασφάλιση ανεργίας.

3.10. Το Ταμείο InvestEU βασίζεται στο προηγούμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), με την ίδια ετήσια συνεισφορά και τις ίδιες εκτιμήσεις για τον αντίκτυπό του στις συνολικές επενδύσεις. Προς τη σωστή κατεύθυνση κινούνται και οι τέσσερις κατηγορίες επενδύσεων που υπάγονται σε τέσσερις τομείς πολιτικών: α) βιώσιμη υποδομή, β) έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση, γ) μικρομεσαίες επιχειρήσεις και δ) κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την τέταρτη κατηγορία, δεδομένου ότι μπορεί να διευκολύνει τη χρηματοδότηση έργων σε κρίσιμους τομείς όπως οι δεξιότητες, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η κοινωνική στέγαση, η κοινωνική καινοτομία καθώς και η ένταξη των μεταναστών, των προσφύγων και των ευάλωτων ατόμων. Η εν λόγω δέσμευση για τη διασφάλιση πιστώσεων από την ΕΤΕπ, και ενδεχομένως από άλλα δημόσια τραπεζικά ιδρύματα,

⁽¹³⁾ ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 69.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε Claeys, G. (2018), New EMU stabilisation tool within the MFF will have minimal impact without deeper EU budget reform (Το νέο εργαλείο σταθεροποίησης της ΟΝΕ στο πλαίσιο του ΠΔΠ θα έχει ελάχιστες επιπτώσεις χωρίς βαθύτερη μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού της ΕΕ), Bvuelgel Blog, 9 Μαΐου 2018. Σύμφωνα με την ανάλυση αυτή, τα 30 δισεκατ. ευρώ ήταν το ένα τρίτο περίπου του ποσού που δανείστηκε η Ιρλανδία κατά τη διάρκεια της κρίσης.

είναι μεν ευπρόσδεκτη, θα επαρκέσει όμως μόνο για να καταστεί δυνατή η συνέχιση των προηγούμενων επιπέδων πίστωσης, ενώ ορισμένα κράτη μέλη με σχετικά χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα ίσως εξακολουθήσουν να μην επωφελούνται. Θα χρειασθεί μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να καλυφθεί το χάσμα των επενδύσεων της ΕΕ.

3.11. Κύριος στόχος των πολιτικών συνοχής είναι να προωθηθεί η ανοδική οικονομική και κοινωνική σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών. Η θέσπιση άκαμπτων προϋποθέσεων μπορεί να παρεμποδίσει την πρόσβαση σε πόρους από τις πολιτικές συνοχής στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που τους χρειάζονται περισσότερο, εκείνες δηλαδή με το χαμηλότερο εισόδημα ή τα μεγαλύτερα χρέη. Όσα αναφέρονταν από την ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για το ΠΔΠ 2014-2020 ⁽¹⁵⁾, εξακολουθούν να ισχύουν: «...η ΕΟΚΕ αντιτίθεται ωστόσο στην επιβολή μακροοικονομικών όρων ως προϋπόθεση για την εκταμίευση των κονδυλίων που προορίζονται για την πολιτική συνοχής». Ωστόσο, η ΕΟΚΕ συνιστά εφαρμογή της πολιτικής συνοχής σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, στο οποίο προβλέπεται ενισχυμένη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.12. Οι απαιτήσεις συγχρηματοδότησης του ΕΤΠΑ, του ΤΣ και του ΕΚΤ, όταν εφαρμόζονταν άκαμπτα, απέτρεπαν τη χρήση τους κατά την εφαρμογή πολιτικής ακραίας λιτότητας από ορισμένες χώρες που χρειάζονταν περισσότερο τη χρηματοδότησή τους, ενισχύοντας έτσι την απόκλιση. Σήμερα, εξακολουθούν να περιορίζουν, σε ορισμένες χώρες, την πρόσβαση σε αυτά τα ταμεία, αυτό δε ενδέχεται να συμβαίνει περισσότερο στο μέλλον εάν το ΠΔΠ μετά το 2020 αυξήσει το ποσοστό συγχρηματοδότησης των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ ζητεί τα κριτήρια συγχρηματοδότησης να γίνουν πιο ευέλικτα ώστε να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση κάθε κράτους μέλους και να λαμβάνονται υπόψη όσα προαναφέρθηκαν σε αυτό το κεφάλαιο σχετικά με τις επενδυτικές δαπάνες σε σχέση με τους στόχους του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

3.13. Μετά την εμπειρία ορισμένων από τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που επιβλήθηκαν ή προωθήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου ακραίας λιτότητας, φαίνεται λογικό να υπάρχει καχυποψία ως προς την εξάρτηση της πρόσβασης στα ταμεία της πολιτικής συνοχής από την εφαρμογή των προαναφερθεισών μεταρρυθμίσεων με γενικό τρόπο. Η ΕΟΚΕ δεν αντιτίθεται στις μεταρρυθμίσεις, θεωρεί όμως απαραίτητο να διευκρινιστεί σε τι είδους μεταρρυθμίσεις αναφερόμαστε. Σε πολλές γνωμοδοτήσεις, και πιο πρόσφατα στη σχετική με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ 2018 ⁽¹⁶⁾, η ΕΟΚΕ υπερασπίζεται τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την αύξηση της παραγωγικότητας, την ασφάλεια των θέσεων εργασίας και την κοινωνική προστασία, ευνοώντας ταυτόχρονα τις επενδύσεις και ενισχύοντας τις συλλογικές διαπραγματεύσεις με βάση την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και τον κοινωνικό διάλογο.

3.14. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για μεγάλες αυξήσεις στα προγράμματα έρευνας και καινοτομίας και ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας, καθώς μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για βιώσιμες και ισχυρές αυξήσεις της παραγωγικότητας, των μισθών και του βιοτικού επιπέδου. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική σύνδεσης της καινοτομίας με την ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική από την οποία θα μπορούσαν να ωφεληθούν όλα τα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα με τα χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών είναι απαραίτητη για τη χάραξη και εφαρμογή μιας αποτελεσματικής βιομηχανικής πολιτικής που να συνδέεται καλά με τα συστήματα καινοτομίας. Επιπλέον, το σημερινό πλαίσιο απαιτεί επίσης σταθερή και έντονη έμφαση στην έρευνα στις κοινωνίες, στη δημοκρατία, στον πολιτισμό και στον κοινωνικό μετασχηματισμό.

3.15. Πρέπει να επισημανθεί, επίσης, η αύξηση κατά 92 % της χρηματοδότησης του προγράμματος Erasmus+ (στα 26 368 εκατομμύρια EUR για την περίοδο 2021-2027), ενός από τα προγράμματα που έχουν συμβάλει περισσότερο στην ευρωπαϊκή ταυτότητα.

3.16. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αύξηση των κονδυλίων για τη διεθνή συνεργασία και την ανθρωπιστική βοήθεια, εκφράζει όμως τις ανησυχίες της για την αναδιάρθρωση της εξωτερικής δράσης σε σχέση με την ασφάλεια και τη μεταναστευτική πίεση, η οποία απομακρύνεται από μια πιο μακροπρόθεσμη προσέγγιση και καθορισμό προτεραιοτήτων από τη βάση προς την κορυφή, στις ίδιες τις χώρες και με γνώμονα τις ανάγκες, γεγονός το οποίο ενδέχεται να αποκλείσει τις πλέον ευάλωτες περιφέρειες. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη δέσμευση να υποστηριχθούν οι προσπάθειες των χωρών εταίρων κατά την εφαρμογή των δικών τους σχεδίων για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ).

Χρηματοδότηση και ίδιοι πόροι στο νέο ΠΔΠ

3.17. Με το νέο ΠΔΠ, η Επιτροπή προτείνει κάποιες αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται ο προϋπολογισμός της ΕΕ, όμως αυτές είναι μετριοπαθείς όταν τίθενται σε αντιπαράθεση με τις προτάσεις της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και όταν συγκρίνονται με την ανάγκη χρηματοδότησης των απαραίτητων δαπανών. Με τη νέα πρόταση επέρχεται σταδιακή μετατόπιση με στόχο να καταλυθεί η εξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις συνεισφορές των κρατών μελών και να επιτευχθεί η σταδιακή μετάβαση προς τη δημοσιονομική αυτάρκεια. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται ένας μικρός αριθμός νέων εσόδων.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 32.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 197 της 8.6.2018, σ. 33.

3.18. Η πρόταση για το ΠΔΠ δεν είναι επαρκώς ισχυρή και φιλόδοξη, όταν υπάρχει ανάγκη για αποφασιστική προσπάθεια γύρω από μια συνεκτική ατζέντα. Αφεταιρία θα πρέπει να αποτελέσουν οι προτάσεις της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για ένα ευρύ φάσμα περαιτέρω πηγών ιδίων πόρων, γεγονός που θα οδηγήσει σε σημαντική στροφή προς την εξάρτηση από τους ίδιους πόρους εντός της περιόδου του επόμενου ΠΔΠ.

3.19. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει όσα επεσήμαινε στη γνωμοδότησή της σχετικά με το έγγραφο προβληματισμού για «Το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ»⁽¹⁷⁾, όπου εξέφρασε τη συμφωνία της με την ανάλυση που περιέχεται στην τελική έκθεση —με τίτλο «Η μελλοντική χρηματοδότηση της ΕΕ»— της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους⁽¹⁸⁾, με πρόεδρο τον Mario Monti. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο ΠΔΠ μετά το 2020 τα νέα έσοδα να συνίστανται πρωτίστως σε αυτόνομους, διαφανείς και δίκαιους ίδιους πόρους. Οι πόροι αυτοί θα εισρέουν απευθείας στον προϋπολογισμό της ΕΕ χωρίς να μεσολαβούν τα κράτη μέλη, αλλά και χωρίς να αυξάνεται η φορολογική πίεση και να επιβαρύνονται ακόμη περισσότερο οι πλέον μειονεκτούντες πολίτες και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

3.20. Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το έγγραφο προβληματισμού «Το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ», ορισμένοι από τους νέους πόρους που προτείνονται στην έκθεση της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου θα μπορούσαν, εφόσον θα εισπράττονταν στο καταλληλότερο επίπεδο, να προσφέρουν ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία από πλευράς εσόδων τόσο για τη διαμόρφωση διακρατικών φορολογικών βάσεων όσο και για την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε παγκόσμια κλίμακα: φορολόγηση των εταιρειών (ΚΕΒΦΕ)⁽¹⁹⁾ —και ειδικότερα των πολυεθνικών—, των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, των καυσίμων και των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

3.21. Όπως υποστηρίζει η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους, ένας ίδιος πόρος με βάση τον φόρο εισοδήματος των εταιρειών έχει το «πλεονέκτημα της βελτίωσης της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς». Ταυτόχρονα, η κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών απλουστεύει και εναρμονίζει τους κανόνες σε όλη την ΕΕ και περιορίζει τα περιθώρια των επιβλαβών στοιχείων του φορολογικού ανταγωνισμού.

3.22. Ο σωστά σχεδιασμένος φόρος επί των ψηφιακών υπηρεσιών θα αντανakλούσε επίσης την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, δεδομένου ότι ο τόπος που χρησιμοποιείται για φορολογικούς σκοπούς μπορεί να είναι εντελώς ξεχωριστός από τον τόπο των συναλλαγών, ωστόσο πρόκειται για μια προσωρινή λύση.

3.23. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στην πολυπλοκότητα που ενέχει η θέση σε λειτουργία όλων αυτών των ιδίων πόρων την περίοδο 2021-2027.

3.24. Οι συνεισφορές που συνδέονται με βελτιωμένα περιβαλλοντικά πρότυπα και την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος υπόσχονται επίσης ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και συνδέονται στενά με τον στρατηγικό στόχο της ΕΕ για ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, μόνον οι κοινοί φόροι επί της ενέργειας και των περιβαλλοντικών ζημιών μπορούν να διασφαλίσουν θεμιτό ανταγωνισμό εντός της ενιαίας αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει συνεισφορές που συνδέονται με τα μη ανακυκλωμένα πλαστικά απόβλητα και το σύστημα εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ της ΕΕ). Πηγές εσόδων πρέπει να αναζητηθούν σε χρέωσεις και για άλλους τομείς περιβαλλοντικής ρύπανσης που προκαλούν κόστος σε περισσότερα από ένα μόνο κράτος μέλος. Παραδείγματα αυτών αποτελούν οι φόροι για τα οδικά καύσιμα και τα αεροπορικά εισιτήρια, όπως πρότειναν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τους Ιδίους Πόρους, και η θέσπιση φόρου άνθρακα. Πρέπει να σημειωθεί ταχέως πρόοδος όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή τέτοιου είδους νέων πηγών εσόδων, όλες σύμφωνες με την ευρύτερη ατζέντα πολιτικής της ΕΕ.

3.25. Η Επιτροπή προτείνει επίσης την απλούστευση του σημερινού συστήματος ιδίων πόρων με βάση τον φόρο προστιθέμενης αξίας, το οποίο είναι επί του παρόντος πολύπλοκο και αντανakά τις διαφορές στους συντελεστές ΦΠΑ μεταξύ των χωρών. Είναι ευπρόσδεκτη η απλοποίηση σε ένα ενιαίο ποσοστό εισφορών σε όλα τα κράτη μέλη. Η πρόταση αυτή προσφέρει μικρή αύξηση των εσόδων. Ωστόσο, η συνεισφορά του ΦΠΑ θα παραμείνει ουσιαστικά παρόμοια με εκείνη που συνδέεται με τα επίπεδα του ΑΕΕ δεδομένου ότι αντικατοπτρίζει τη γενική οικονομική δραστηριότητα εντός ενός κράτους μέλους και όχι συγκεκριμένους στόχους πολιτικής της ΕΕ.

3.26. Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ δίνει την ευκαιρία σταδιακά να εξαλειφθεί πλήρως το σύστημα των επιστροφών που τελικά κατέληξε επίσης να μειώνει τις πληρωμές από το Ηνωμένο Βασίλειο και ορισμένα άλλα κράτη μέλη. Κάτι τέτοιο πρέπει να επικροτηθεί, όπως και η επιστροφή στον προϋπολογισμό της ΕΕ της εισπραχθείς του 90 % των τελωνειακών εσόδων, σύμφωνα με το μειωμένο κόστος εισπραχθείς των τελωνειακών δασμών στα κράτη μέλη. Μια μικρή περαιτέρω προσθήκη θα μπορούσε να προέλθει από τα κέρδη της ΕΚΤ (έσοδα από τη νομισματοκοπή). Εντούτοις, συνολικά οι νέες αυτές μορφές ιδίων πόρων παραμένουν εξαιρετικά μικρές και υπερβολικά αβέβαιες ώστε να δικαιολογούν τις ελπίδες ότι θα καταστήσουν δυνατή μια σημαντική μείωση των συνεισφορών που συνδέονται με το ΑΕΕ.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 131.

⁽¹⁸⁾ Η μελλοντική χρηματοδότηση της ΕΕ. Τελική έκθεση και συστάσεις της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τους ίδιους πόρους, Δεκέμβριος 2016.

⁽¹⁹⁾ Η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ ήδη από το 2011 στη γνωμοδότησή της με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της κοινής ενοποιημένης φορολογικής βάσης για τις εταιρείες (ΚΕΒΦΕ)» (ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 63) και το 2017 στη γνωμοδότησή της με θέμα «Κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ)» (ΕΕ C 434 της 15.12.2017, σ. 58).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση βάσει της οποίας η είσπραξη κονδυλίων της ΕΕ από τα κράτη μέλη θα εξαρτάται από τον σεβασμό της αρχής του κράτους δικαίου, η οποία συνιστά θεμελιώδη πυλώνα των αξιών της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 2 της Συνθήκης, υπό την προϋπόθεση ότι η εφαρμογή της δεν τιμωρεί τους πολίτες ή τις μεμονωμένες επιχειρήσεις που επωφελούνται σήμερα από πόρους της ΕΕ. Δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός συνιστά το κύριο μέσο για την εφαρμογή όλων των πολιτικών της Ένωσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προϋπόθεση αυτή θα μπορούσε να επεκταθεί και στις άλλες αρχές που συνδέονται με το κράτος δικαίου και που περιέχονται στις συνθήκες της ΕΕ και ζητεί από την Επιτροπή και το ΕΚ να μελετήσουν τη δυνατότητα αυτή.

4.2. Η ευελιξία θα πρέπει να χρησιμοποιείται όσο το δυνατόν περισσότερο με στόχο την προώθηση της διασύνδεσης των προγραμμάτων δαπανών προς αμοιβαίο όφελος των πολιτικών και των ταμείων. Για παράδειγμα: η ΚΓΠ και το πρόγραμμα Ορίζοντας για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό της γεωργίας σε σημαντικές αγροτικές περιοχές και για τη βιώσιμη αγροκαλλιέργεια· η έρευνα, η ανάπτυξη και η καινοτομία (ΕΑΚ), των πανεπιστημίων, το πρόγραμμα Erasmus+ και άλλα προγράμματα για νέους· οι πολιτικές για τις επενδύσεις και τη συνοχή, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και ένα νέο πρόγραμμα ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που προτείνει η ΕΟΚΕ στην παρούσα γνωμοδότηση, για την προώθηση της σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών κ.λπ. Η ΕΟΚΕ εκφράζει συνεπώς τη λύπη της για την πρόταση τροποποίησης του κανόνα N+3 σε κανόνα N+2⁽²⁰⁾ και καλεί την Επιτροπή να την επανεξετάσει.

4.3. Οι τρέχουσες αξιολογήσεις της εφαρμογής του σχεδίου Juncker (Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη) θέτουν υπό αμφισβήτηση τους ισχυρισμούς ως προς τον αντίκτυπο του στην αύξηση των επενδύσεων στα αρχικά προβλεπόμενα επίπεδα, ακόμη δε λιγότερο στα επίπεδα που απαιτούνται ώστε να μειωθεί σημαντικά το έλλειμμα επενδύσεων σε σύγκριση με την περίοδο πριν από το 2008. Πολλά κράτη μέλη με χαμηλότερο εισόδημα εξακολουθούν να μην επωφελούνται επαρκώς από το σχέδιο. Πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί για τη διόρθωση αυτής της τάσης, η οποία αυξάνει τις αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Πρέπει να προωθηθεί η δυνατότητα συνδυασμού χρηματοδότησης από διάφορα ταμεία, για παράδειγμα το Ταμείο Συνοχής και το InvestEU.

4.4. Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων πολιτών συμβαδίζουν. Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θα μπορούσε να αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα ώθησης και για τους δύο σκοπούς, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης και καθοδήγησης στα κράτη μέλη που δρομολογούν μεταρρυθμίσεις προκειμένου να δημιουργήσουν βιώσιμες και υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη θέσπιση ειδικού προγράμματος για τον πυλώνα εντός του ΠΔΠ 2021-2027, με βάση τις δεσμεύσεις των κρατών μελών στη Διακήρυξη του Γκέτεμποργκ. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ θα συμβάλει στη χρηματοδότησή του σύμφωνα με ένα σύστημα δεικτών που θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ποσοστά ανεργίας και δραστηριότητας, τη σχολική φοίτηση και τη σχολική αποτυχία, το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ, δείκτες φτώχειας και κοινωνικής ένταξης, τόσο γενικού χαρακτήρα όπως οι περιφερειακοί δείκτες όσο και δείκτες που αφορούν ορισμένες μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες.

4.5. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πρέπει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στην υλοποίηση των προϋπολογισμών της ΕΕ, αξιοποιώντας στο έπακρο την ευελιξία του νέου ΠΔΠ — για παράδειγμα, να διασφαλίζει μια ισχυρή σχέση μεταξύ της πολιτικής συνοχής και άλλων πολιτικών, όπως η καινοτομία, οι επενδύσεις και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Για τον σκοπό αυτό, οι μηχανισμοί συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο πρέπει να εφαρμοστούν σωστά, ώστε να γνωρίζουν πώς να συνδέουν τους εθνικούς τους τομείς με τους ευρωπαϊκούς. Υποστηρίζοντας την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα συμμετέχουν άμεσα σε εθνικά πολιτικά ζητήματα. Πρέπει να διασφαλιστεί ότι ούτε τα κοινωνικά δικαιώματα, ούτε τα δικαιώματα των εργαζομένων ή τα δικαιώματα των καταναλωτών δεν θα περιοριστούν μέσω μέτρων που υποστηρίζονται από κονδύλια της ΕΕ.

4.6. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στις προσπάθειες που πρέπει να καταβάλουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι εθνικές κυβερνήσεις, από κοινού με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ώστε το ΠΔΠ μετά το 2020 να διαθέτει περισσότερη χρηματοδότηση και να επανεξισορροπήσει τις προτεραιότητές τους με τον τρόπο που προτείνει η ΕΟΚΕ στην παρούσα γνωμοδότηση. Η ΕΟΚΕ τα προτρέπει να εντατικοποιήσουν τις εργασίες τους ώστε να εγκριθεί, σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα, πριν από τις προσεχείς ευρωπαϊκές εκλογές.

Βρυξέλλες, 19 Σεπτεμβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

⁽²⁰⁾ Μέρος της δημοσιονομικής δέσμευσης αποδεσμεύεται αυτόματα από την Επιτροπή εάν δεν έχει χρησιμοποιηθεί ή εάν δεν έχει υποβληθεί αίτηση καταβολής μέχρι το τέλος του δεύτερου έτους που έπεται εκείνου της δημοσιονομικής δέσμευσης (n+2). Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή